

Opinie cu privire la Aplicarea sistemului de cote în Republica Moldova

Opinia reprezentanților societății civile bazată pe analiza experiențelor de implementare a sistemelor de cote în țările membre ale Uniunii Europene, cât și a statelor membre ale OSCE arată că un sistem de cote eficient în Moldova obligatoriu trebuie să cuprindă următoarele elemente: **(1)** Introducerea unei cote procentuale minime de 40%. **(2)** Introducerea prevederilor de plasament, astfel încât cota procentuală să se aplice pentru fiecare quintilă/decilă din lista candidaților. **(3)** Introducerea sancțiunilor prin refuzul de a înregistra concurenții electorali care nu respectă toate prevederile sistemului de cote.

(1) Cota minimă de 30% va fi inutilă deoarece aceasta deja a fost atinsă încă în anul 2005. În ultimele cinci scrutine parlamentare, procentul femeilor candidate în alegerile parlamentare a fost aproape de 30%, fapt care nu a contribuit semnificativ la sporirea numărului de femei în Parlament (vezi figura 1). De aceea cota minimă care trebuie adoptată trebuie să fie de 40%¹.

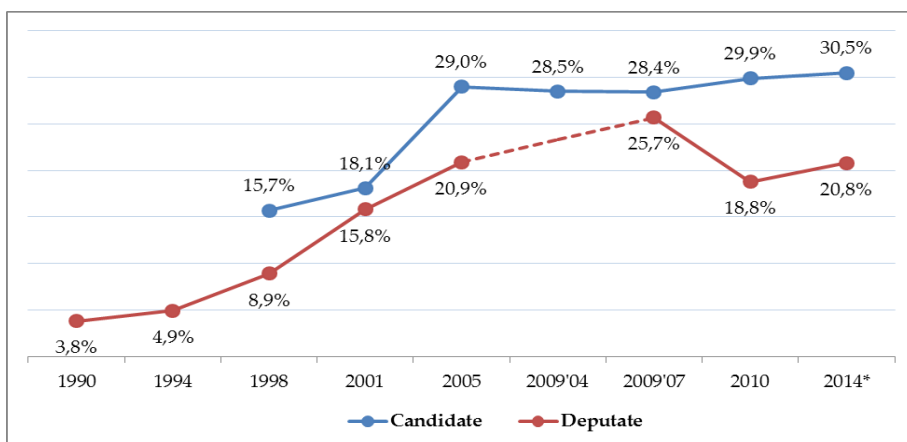

Figura 1: Ponderea femeilor în rândul candidaților la funcția de deputat și deputați în Parlamentul Republicii Moldova în perioada 1990 (1998)-2014

(2) Fără prevederi de plasament, introducerea cotei nu va avea rezultatul scontat. Aspectele ce țin de aplicarea sistemului de cote trebuie să se refere la locurile efectiv eligibile. Experiența alegerilor 1998-2014 arată că candidatele femei tind să fie plasate mai mult pre coada listei (figura 2). De aceea este imperativ ca prevederile ce țin de plasament fie pe decile (fiecare zece locuri din listă) sau quintilă (fiecare cinci locuri) trebuie păstrate.

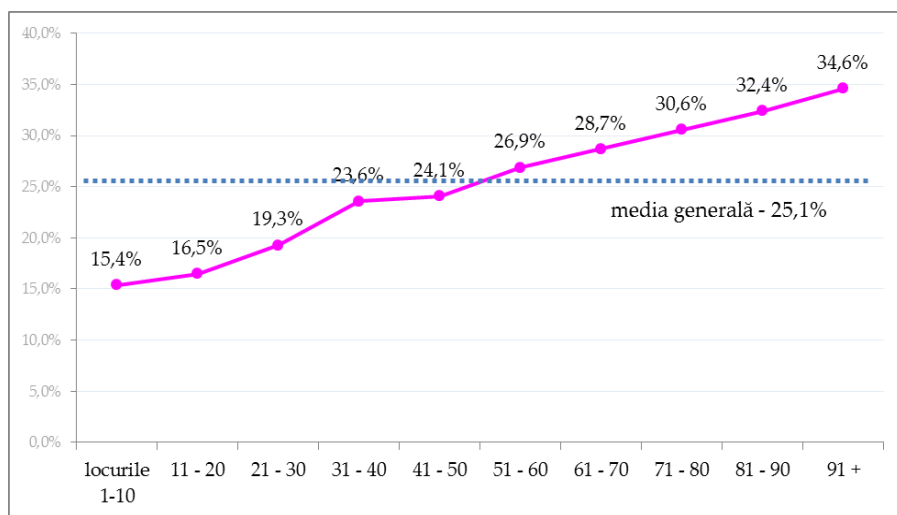

Figura 2: Cum sunt plasate femeile candidate în cadrul liste, Alegerile Parlamentare 1998-2014

(3) Cea mai eficientă metodă de a aplica cotele este instituirea sancțiunii - prin refuzarea de a înregistra lista de candidați. Majoritatea statelor examinate (12 din 15) care au adoptat sistem de cote au introdus și prevederi ce

¹ Recomandarea Rec(2003)3 a Comitetului de Miniștri din cadrul CONSILIULUI EUROPEI către statele membre privind participarea egală a femeilor și bărbaților în procesul decizional politic și public stabilește cota minimă ca fiind de 40%.

specifică sancțiuni pentru încălcarea prevederilor referitor la cote. Sancțiunile introduse de aceste țări pot fi împărțite în două categorii: sancțiuni de ordin financiar și de sancțiuni privind participarea în cursa electorală. Particularitățile acestor sancțiuni sunt sintetizată în tabelul de mai jos.

Sanțiuni	
De ordin financiar	La înregistrare în cursa electorală
Albania – Partidul care nu respectă Legea va primi cu 10 % mai puțin din contribuția de la stat pentru Campania electorală.	Armenia – Partidele nu vor fi înregistrate.
Croația – Partidele care au mai multe femei alese în Parlament vor primi cu 10% mai multe fonduri.	Italia
Franța – Dacă diferența dintre numărul de bărbați și femei este mai mare decât 2%, partidului sau grupului i se va micșora subsidiile cu 75 %. (Legea 88-227, Art. 9-1)	Belgia - Dacă un partid nu respectă compoziția în bază de gen, atunci lista acestuia va fi refuzată de către Autoritățile Electorale. (Codul Electoral, Art. 119)
Portugalia – Dacă o listă nu corespunde Legii privind cota legislativă, incorectitudinea va fi făcută public și vor fi aplicate sancțiuni financiare în dependență de nivelul inegalității. Sancțiunile financiare nu vor fi aplicate listelor de 3 candidați.	Kirgistan – Listele care nu vor întruni cerințele de cotă vor fi respinse de către Comisia Electorală (Codul Electoral, Art. 27 (5))
	Macedonia - Listele care nu vor întruni cerințele de cotă vor fi respinse de către Comisia Electorală (Codul Electoral, Art. 67 (1-4)).
	Serbia - Dacă o listă electorală nu va prevedea cel puțin 30 % reprezentanți a fiecărui sex și nu va rezerva fiecare al 4-lea loc pentru categoria de sex minoritară, atunci Comisia Electorală Republicană va refuza să aprobe lista. (Legea privind Reprezentării aleși, Art. 40a).
	Slovenia – Lista va fi respinsă
	Spania - Listele care nu vor întruni cerințele de cotă nu vor fi aprobate de către Comisia Electorală la nivel de provincie. Partidelor le este oferită o perioadă scurtă de timp pentru modificarea listei.

Tabel1. *Sanțiuni în cazul nerespectării cotelor legislative*

Astfel, instituirea sancțiunii prin refuzul de înregistrare a listei de candidați este: (i) cea mai utilizată metodă de implementare a cotelor minime, (ii) CEC a avizat pozitiv această propunere, (iii) prevederea dată nu va putea fi utilizată pentru a defavoriza anumiți concurenți electorali deoarece o prevedere similară deja se conține în Codul Electoral². Prin analogie, prevederile cu privire la obligativitatea cotei minime de reprezentare vor fi aplicate similar și anume după înregistrarea listei de candidați de către concurentul electoral, acesta nu va mai putea fi scos din cursa electorală, dar va fi atenționat de către CEC în cazul în care modificările ulterioare nu se vor încadra în condițiile impuse de cota minimă.

² **Codul Electoral, Articolul 79. Condițiile speciale pentru înregistrarea listelor de candidați** Numărul de candidați incluși în liste la data înregistrării nu poate fi mai mic de 51 de persoane și nici mai mare decât numărul de deputați în Parlament, prevăzut de Constituție, plus doi candidați supleanți. Dacă după înregistrare numărul de persoane incluse în lista de candidați se reduce sub minimul stabilit, înregistrarea nu se anulează, concurentul electoral fiind avertizat de către Comisia Electorală Centrală